

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui

El. p.: sumin@sumin.lt

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

El. p.: LRVkanceliarija@lr.lt

2022 m. spalio 10 d. Nr. 34

Vilnius

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KELIŲ PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS PROGRAMOS
FINANSAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-2032 2, 6, 9 STRAIPSNIŲ IR 2, 5 PRIEDŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-3420 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. 22-
13175**

Šiuo raštu Asociacija „Lietuvos keliai“ kreipiasi į Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministeriją teikdama pastabas dėl parengto ir svarstyti teikiamo Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 2, 6, 9 straipsnių ir 2, 5 priedų pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3420 pakeitimo įstatymo projekto Nr. 22-13174 (Projektas).

Asociacija susipažino su Projektu ir nepritaria Projekto 5 straipsnyje numatyti 9 straipsnio pakeitimo redakcijai, kurioje siūloma Papildyti 9 straipsnio 1 dalį nauju 27 punktu: „27. Akcinės bendrovės „Kelių priežiūra“ veiklai, susijusiai su valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūra.“.

Asociacijos nuomone Seimui priėmus šį siūlymą būtų įtvirtinta valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūros monopolija, patikint šią veiklą ir finansavimą išskirtinai akcinei bendrovei „Kelių priežiūra“ (AB „Kelių priežiūra“). Toks reguliavimas, neišsprendus kitų esamų AB „Kelių priežiūra“ veiklos problemų, būtų valstybės pagalba ir iš esmės iškreiptų sąžiningą konkurenciją kelių sektoriuje.

Būtina paminėti, kad nuo 2018 m. Europos Komisija nagrinėja skundą dėl Lietuvos valdžios institucijų veiksmų, kuriais galimai buvo suteikta neteisėta valstybės pagalba VĮ „Kelių priežiūra“. Šis procesas iki šiol dar nėra pasibaigęs, todėl neturėtų būti siūloma įtvirtinti reguliavimą, kuris įteisintų valstybės pagalbą ir išskirtinę monopoliją.

Jei visgi norima suteikti valstybės pagalbą AB „Kelių priežiūra“, tuomet turėtų būti vadovaujama ES reguliavimu. Susisiekimo ministerija turėtų laikytis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatų (Sutartis) ir prieš teikiant tokiais įstatymo pataisais, turėtų būti įvertinta ar tokia parama iškraipo (arba gali iškraipyti) konkurenciją. Taip pat, Susisiekimo ministerija apie ketinimus teikti valstybės pagalbą AB „Kelių priežiūra“ turėtų iš anksto informuoti Europos Komisiją ir gauti Europos Komisijos pritarimą. Jei valstybės pagalba AB „Kelių priežiūra“ bus suteikta nesilaikant Sutarties nuostatų, neatlikus vertinimo ir negavus Europos Komisijos pritarimo, tokia valstybės pagalba gali būti laikoma neteisėta ir nacionalinio teismo ar Europos Komisijos sprendimu gali būti pareikalauta jos išieškojimo su palūkanomis.

Asociacijai taip pat nėra aišku kodėl Susisiekimo ministerija teikia šį siūlymą šiuo metu. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 3-417 patvirtintame rašte

„Dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių valstybės įmonei Lietuvos automobilių kelių direkcijai“ yra numatyta, kad Lietuvos automobilių kelių direkcija (LAKD) bendradarbiaudama su suinteresuotomis šalimis, turi atlikti kelių priežiūros veiklos liberalizavimo Lietuvoje galimybių ir rizikų analizę, įvertinti užsienio valstybių gerąją patirtį ir iki 2022 m. gruodžio 31 d. pateikti Susisiekimo ministerijai išvadas ir pasiūlymus. Ministerijos teikiamas siūlymas įtvirtinti kelių priežiūros veiklos monopoliją ir išsakyti lūkesčiai LAKD - atlikti liberalizavimo analizę - prieštarauja vieni kitiems.

Asociacija supranta valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūros veiklos išskirtinumą, svarbą ir reikšmę. Asociacijos nuomone, ydingas yra ne šios veiklos monopolizavimas, bet šio monopolio patikėjimas vienam iš privačių juridinių asmenų, t.y., AB „Kelių priežiūra“. Asociacija nesutinka ir prieštarauja ne dėl valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūros monopolizavimo, bet dėl to, kokiam juridiniam asmeniui šis monopolis yra patikimas. Asociacija sveikintų ir palaikytų jei monopolizuojant šią veiklą būtų teikiamas ir siūlymas reorganizuoti AB „Kelių priežiūra“ į biudžetinę įstaigą, numatant šios įstaigos veiklos sritis, atsakomybes ir finansavimą.

Susisiekimo ministerijai tikrai yra žinoma, kad AB „Kelių priežiūra“ nuolat dalyvauja ir laimi viešuosius pirkimus, kuriuose konkuruoja su kitomis kelių sektoriaus įmonėmis negaunančiomis valstybės pagalbos. Vien 2022 m. AB „Kelių priežiūra“ laimėjo viešųjų pirkimų daugiau kaip už 14,5 mln. Eur. Šiais metais AB „Kelių priežiūra“ pasirašė ir vykdo 5 kapitalinio remonto sutartis (bendra suma 4 468 998 Eur), 2 kelių taisymo darbų sutartis (bendra suma 5 291 100 Eur) ir kt.

Ir šiuo metu esamas modelis, kai valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūrą LAKD patiki AB „Kelių priežiūra“ pasirašydami pavedimo sutartį net be viešųjų pirkimų procedūros yra ydinga. Visgi didžiausia problema yra tai, kad valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūros veikla *de facto* yra patikėta (ir norima *de jure* patikėti) privačiai bendrovei. Valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūros veikla nėra komercinė veikla. Vykdam šią veiklą neturi būti siekiama gauti pelno. Valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūros veikla yra tokia pat veikla kaip švietimas, sveikatos apsauga ir pan.

Kviečiame Susisiekimo ministeriją diskutuoti ir siekti tokio reguliavimo, kuris pilna apimtimi atitiktų valstybės interesus, nedarytų žalos konkurencijai ir duotų didžiausią naudą visuomenei.

Pagarbiai
Asociacija „Lietuvos keliai“
Vykduojantis direktorius Šarūnas Frolenko